

Smart

2024 Samen

Jaarverslag

inhoud

Editoriaal	08
Verklarende woordenlijst	10
Kerncijfers: algemeen	14
Ledenportret	16
Kerncijfers: tools en diensten	19
Kerncijfers: de houders van de productie-eenheden	20
Nieuwe begeleidingsmethoden	23
Kerncijfers: de klanten	24
Kerncijfers: de productie-eenheden	27
Cyberveiligheid	30
Kerncijfers: Smart, een partner in de buurt	31
Een bemiddelingskanaal en ombudsdienst	34
Beheer en Raad van bestuur	36
Meer actie voor betere arbeidsomstandigheden	38
Kerncijfers: de werknemers van de gedeelde onderneming	42
Pulso	44
Smart en de toekomst	45
De expertise van Smart in dienst van het project Objectif Emploi Gembloux	48
De spelregels veranderen	52
Kerncijfers: vennoten	57
De toekomst van het Europees netwerk	58
25 jaar Smart	63
De geconsolideerde balans	64
De resultatenrekening	65
Fotocredits	66

missie

Smart heeft als missie om werkers te emanciperen door hen op weg te helpen naar zinvol en waardig werk. Die missie steunt op sterke waarden:

- Openheid en aanpassingsvermogen: Smart is toegankelijk voor iedereen, met respect voor lokale bijzonderheden;
- Democratie: Smart promoot en bevordert de participatie van iedereen, onder verschillende vormen en door middel van een gedeeld bestuur;
- Autonomie: Als een van haar belangrijkste prioriteiten ijvert Smart voor meer autonomie voor al haar leden, zodat ze zich de zin en waarde van hun werk kunnen eigen maken;
- Samenwerking en solidariteit: Smart stimuleert, bevordert en bewerkstelligt alle vormen van interactie en wisselwerking tussen haar leden;
- Bescherming: de fundamenteën van Smart zijn verankerd in het coöperatief gedachtegoed en het collectief streven naar de veiligheid, bescherming en dekking van risico's voor elk van haar leden;
- Innovatie en pragmatisme: Smart luistert naar, analyseert en anticipeert op zowel de individuele als de collectieve behoeften van haar leden;
- Autonomie, vertrouwen en verantwoordelijkheidszin: Smart gelooft in de capaciteiten en eerlijkheid van de personen die betrokken zijn in het leven van de coöperatie.

visie

De waarden en missie van Smart geven gestalte aan een sterke visie:

- Wat is Smart? Optimale autonomie en veiligheid.
 - Hoe? Via een solidaire gedeelde onderneming.
 - Voor wie? Voor alle werkers die op zoek zijn naar meer autonomie in hun werk en daarvoor een duwtje in de rug nodig hebben.
- De vennoten zoeken die autonomie zowel in hun eigen omgeving als in de context van Smart en de tools die de coöperatie aanbiedt. Ze willen niet alleen hun werk zelf kunnen bepalen, organiseren en beoefenen (meer bepaald ten aanzien van de klanten). Ze willen ook bepalen welke richting de gedeelde onderneming uitgaat en op een efficiënte manier gebruikmaken van de tools die ze ter beschikking stelt. Al die vormen van autonomie zijn onderling rechtstreeks

met elkaar verbonden. Ook de veiligheid telt verschillende facetten. Uiteraard moet het verloop van de economische activiteit van de leden veiliggesteld worden vanuit een wettelijk, fiscaal, administratief en financieel oogpunt en op het vlak van verzekeringen. Maar dat geldt ook voor hun persoonlijke situatie, zowel economisch als sociaal. Ten slotte wordt de veiligheid

ook gegarandeerd door in te zetten op risicopreventie (met inbegrip van het risico op zelfuitbuiting of risico's in verband met discriminatie), en door te werken aan de materiële, psychologische en ethische omstandigheden bij de uitoefening van een bepaald beroep, op een specifieke markt en in een bepaalde context.

waarden

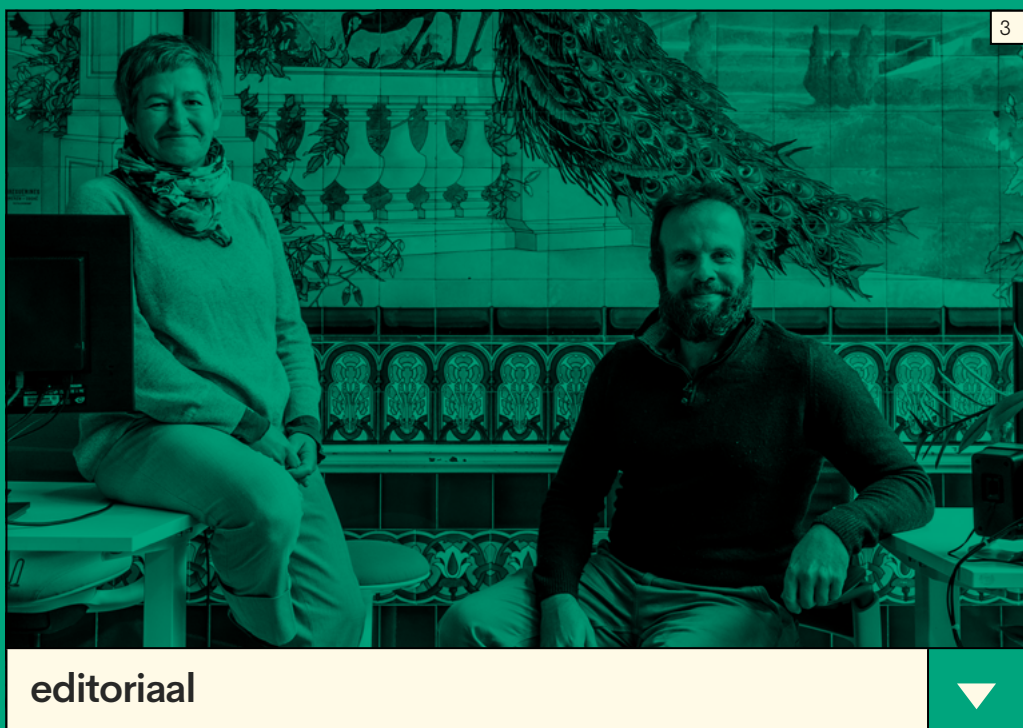
De solidariteit vloeit voort uit het feit dat de tools en diensten gemeenschappelijk zijn. Want dankzij de organisatie als gedeelde onderneming is het mogelijk te profiteren van de voordelen van het beste sociaal statuut dat er bestaat. Het is de bedoeling om zowel toegang te geven tot gedeelde middelen buiten de onderneming (geregeld door de overheid in het kader van een algemeen systeem van sociale zekerheid) als binnen de onderneming zelf (geregeld door de coöperatie in het kader van een sociaal pact met de vennoten). Die gedeelde middelen

hebben in eerste instantie betrekking op de algemene diensten die aanwezig zijn in elke onderneming (facturatie, sociale en fiscale aangifte, beheer enz.). De diensten zijn toegankelijk via een onlineplatform. Daarnaast dekt Smart de financiële, commerciële en arbeidsgerelateerde risico's van vennoten en biedt ze hun begeleiding op maat. Bovendien worden de productiemiddelen zelf, zoals machines, apparaten, materiaal, werkruimten enz., ook voor een stuk gedeeld, net als de financiering van investeringen.

1

TERUGBLIK OP EEN FEESTELIJK, INNOVATIEF JAAR

In 2024 vierde Smart haar 25-jarig bestaan, onder meer met de publicatie van "Het verhaal van 25 jaar Smart", 17 interviews met mensen die meeschreven aan onze gezamenlijke geschiedenis.

We probeerden nieuwe soorten bijeenkomsten uit. In oktober vond Rapoûlaedje plaats, een dag in het teken van mensen en hun beroepsactiviteit. De vergadering van werknemers vond dan weer plaats in november: het orgelpunt van een maandenlange campagne over cruciale onderwerpen zoals loonvoorwaarden, risico's op het werk en sociale bescherming. We zetten ons ook in voor sociale innovatie. Daarvan getuigen onze deelname aan een onderzoek over de paradoxen van autonomie op het werk, dat in een korte documentaire gegoten werd, en een experiment dat momenteel in Gembloux loopt in het kader van het project TRES.

Omdat we onze leden nog beter willen bijstaan, hebben we ook een bemiddelingskanaal opgezet. Zo kan iedereen zijn getuigenis of ongenoegen delen in geval van ongepaste situaties.

Daarnaast was 2024 een belangrijk politiek jaar. België was voorzitter van de Raad van de Europese Unie en er vonden Europese, federale, gewestelijke

en gemeenteverkiezingen plaats. Smart heeft actief deelgenomen aan het publieke debat door de democratische partijen te ontmoeten en debatten te organiseren, zowel in Gent als in Brussel. Het laatste werd afgesloten door Lisette Lombé, Dichteres des Vaderlands van België én lid van Smart.

Op internationaal vlak versterkten we ons engagement in coöperatieve netwerken, zowel op Europees vlak bij CECOP (European Confederation of Industrial and Service Cooperatives) als wereldwijd bij de ICA (Internationale Coöperatieve Alliantie). Zo namen we in december deel aan de ICA Global Cooperative Conference in New Delhi, samen met een lid van Smart, Kathy Van der Elst.

Ten slotte willen we in dit editoriaal nog hommage brengen aan onze collega Jan Vercauteren, die op 4 oktober 2024 onverwacht van ons heenging. Jan heeft 16 jaar bij Smart gewerkt en laat een grote leegte achter, zowel in onze lokalen als in ons hart. Onze gedachten gaan uit naar zijn familie en nabestaanden, en zijn dochters Ilona en Louise in het bijzonder.

Coöperatieve groeten,
Anne-Laure Desgris en Maxime Dechesne,
Afgevaardigd bestuur

verklarende woordenlijst

Gedeelde onderneming Smart

Een gedeelde onderneming is een onderneming van natuurlijke personen die een gemeenschappelijke juridische structuur gebruiken om er hun beroep uit te oefenen of projecten te realiseren in plaats van een eigen zaak op te richten. Wanneer we de gedeelde onderneming Smart vermelden, gaat het over SmartCoop, coöperatieve vennootschap erkend sociale onderneming, en alle juridische productie-entiteiten (Verenigde Producties vzw en Verenigde Opleidingen vzw).

Productie-eenheid

In ons model is een productie-eenheid de autonome economische eenheid waarmee het mogelijk is om binnen de gedeelde onderneming een afzonderlijke economische activiteit te ontwikkelen.

Houder van een productie-eenheid

De Houder verwijst naar elke persoon die binnen de gedeelde onderneming gebruikmaakt van minstens één productie-eenheid. Om een of meerdere productie-eenheden te kunnen oprichten, moet die persoon eerst de gebruiksovereenkomst van de gedeelde onderneming ondertekenen en vennoot worden van de coöperatie.

De Smart-tools (3in1 en Activiteit)

De Smart-tools zijn de digitale, administratieve, contractuele en juridische middelen die de gedeelde onderneming Smart ter beschikking stelt. Ze maken het

mogelijk om binnen een productie-eenheid economische en sociale verrichtingen uit te voeren. Er bestaan twee soorten tools:

De tool 3in1

Deze tool is toegespitst op een prestatie. Via de tool 3in1 kan de productie-eenheid de verkoop van goederen of diensten factureren aan klanten, het factuurbedrag integraal gebruiken voor het loon, de socialezekerheidsbijdragen die daarmee verband houden en de terugbetaling van onkosten die ze maakte om een prestatie te kunnen uitvoeren (reizen, maaltijden enz.). Elke prestatie staat los van de volgende.

De tool Activiteit

Met deze tool is het mogelijk een productie-eenheid te beheren alsof het een onderneming zou zijn, maar dan binnen de gedeelde onderneming. Bovendien biedt de tool Activiteit meer flexibiliteit aan houders. Ze zijn immers niet verplicht om het hele factuurbedrag te gebruiken om werk te vergoeden. Ze kunnen uitgaven doen om hun beroepsactiviteit te ontwikkelen, zonder ze per se aan een specifieke factuur te moeten koppelen.

Werknemer

Elke persoon die door de gedeelde onderneming Smart werd aangeworven in het kader van een contract van bepaalde duur, een contract van onbepaalde duur, of een gelijkgesteld contract.

De ondersteunende teams, de houders van een productie-eenheid met een arbeidsovereenkomst en alle personen die werken voor rekening van een productie-eenheid zonder zelf houder te zijn, zijn werknemers van de gedeelde onderneming.

Vennoot

Dit begrip slaat op elke persoon die op minstens een coöperatief aandeel ingetkend heeft in het kapitaal van SmartCoop. Om stemrecht te hebben op de algemene vergadering is het nodig om in hetzelfde jaar op een coöperatief aandeel ingetkend te hebben. De statuten van de coöperatie stellen dat 1 vennoot = 1 stem, ongeacht het aantal coöperatieve aandelen dat iemand heeft. Er bestaan drie categorieën van vennoten:

- **Categorie A**
de personen die een economische activiteit ontwikkelen in de gedeelde onderneming.
- **Categorie B**
werknemers van de ondersteunende teams.
- **Categorie C**
klanten, partners, vakbonden, openbare investeerders, sympathisanten, enz.

Gemeenschappelijke bijdrage

Alle collectieve middelen en algemene diensten van de gedeelde onderneming worden gefinancierd door bijdragen van alle productie-eenheden.

Die bijdragen gaan in een gemeenschappelijke pot en worden berekend door middel van twee afzonderlijke componenten:

- Een vast percentage van 6,5% op de omzet van elke productie-eenheid.
- Een variabel bedrag van het werkbudget. Dat bedrag wordt berekend door de toepassing van een coëfficiënt (die varieert al naargelang het type contract) op het brutoloon van elke werknemer binnen de productie-eenheid.
- Ook de kortingen die Smart krijgt op de wettelijke werkgeversbijdragen komen in de gemeenschappelijke pot terecht.

De ondersteunende teams

Deze term duidt op de groep werknemers wier belangrijkste taak het is om hulp en diensten te verlenen aan de leden van Smart. Ze maken deel uit van het organigram van de onderneming (afdeling strategie, operationele directie, algemene directie, financiële directie, directie ontwikkeling, directie informatiesystemen, directie human resources). Ze zien erop toe dat de strategische richtlijnen zoals goedgekeurd door de Raad van bestuur uitgevoerd worden en verzekeren het dagelijkse beheer van de onderneming.

Klant

Grote, middelgrote en kleine ondernemingen, vzw's, stichtingen, overheidsinstellingen, particulieren ... de term klant duidt op alle natuurlijke of rechtspersonen die een beroep doen op de diensten gefactureerd door de productie-eenheden van de gedeelde onderneming.

kerncijfers	▼
algemeen	

€197.677.870	▶	omzet
41.702	▶	vennoten
20.892	▶	loontrekkende leden (2.284 VTE)
21.487	▶	actieve productie-eenheden* *die tijdens het jaar minstens één economische verrichting hebben uitgevoerd (factuur, contract, onkostennota, overdracht rechten enz.)
217.458	▶	arbeidsovereenkomsten
236	▶	werknemers bij de ondersteunende teams
32.964	▶	klanten
204	▶	evenementen* (infosessies niet meegerekend) *opleidingen, workshops, conferenties, SmartLabs enz.

6

ledenportret

EGLANTINE TERCELIN

VERGULDER VAN ORNAMENTEN, BRUSSEL
BIJ SMART SINDS 2009

*In het atelier
voel ik me thuis.
Boekhouding,
offertes opmaken
of klanten die niet
betalen achter de
veren zitten ... dat is
echt niets voor mij.
Dus leve Smart!*

Naar het interview

www.smart.coop

kerncijfers		▼
tools en diensten		
236 werknemers in de ondersteunende teams		▼
135 vrouwen	101 mannen	
Onder wie 87 adviesverleners in 8 kantoren		
3.022 connecties op de tools (Smart-account) per dag		
70 projecten gefinancierd door een renteloze lening, voor een totaalbedrag van €236.510		
84 opleidingen aangeboden		▼
waarvan er 59 werden gegeven		▼
564 deelnemers (gemiddeld 9,5 deelnemers per opleiding)		
377 infosessies		▼
53 in het Nederlands		
24 in het Engels		
300 in het Frans		
13 publicaties levenslang leren door de PVCB* van Smart		
120 evenementen (SmartLabs, workshops, afterwork, Let's Meet enz.)		▼
waarvan 13 georganiseerd door de PVCB (conferenties, workshops of ciné-club)		

*Professionele Vereniging van Creatieve Beroepen

kerncijfers

de houders van de productie-eenheden

20.611 houders van een productie-eenheid

5.348	nieuwe houders	▶	
32%	van de nieuwe houders gebruikt de tool Activiteit	▶	
68%	van de nieuwe houders gebruikt de tool 3in1	▶	

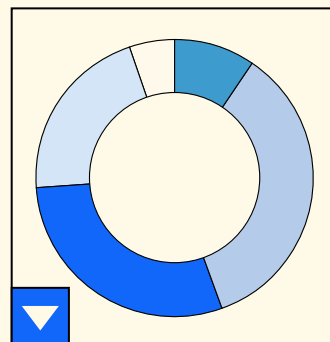
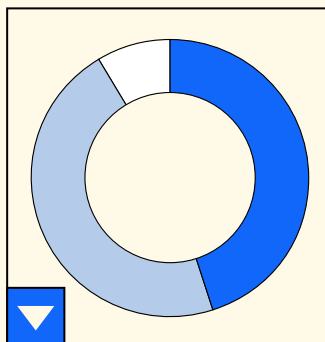
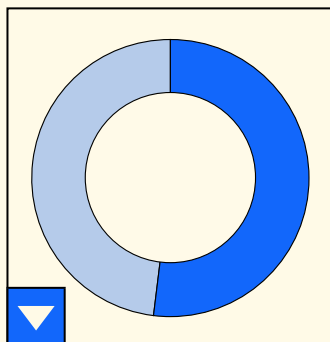
gender

tools

leeftijd

52%

mannen

48%

vrouwen

45,2%

gebruikt de tool 3in1

46,4%

gebruikt de tool Activiteit

8,4%

gebruikt beide tools

9,5%

is <25 jaar

35%

is 25-35 jaar

29,5%

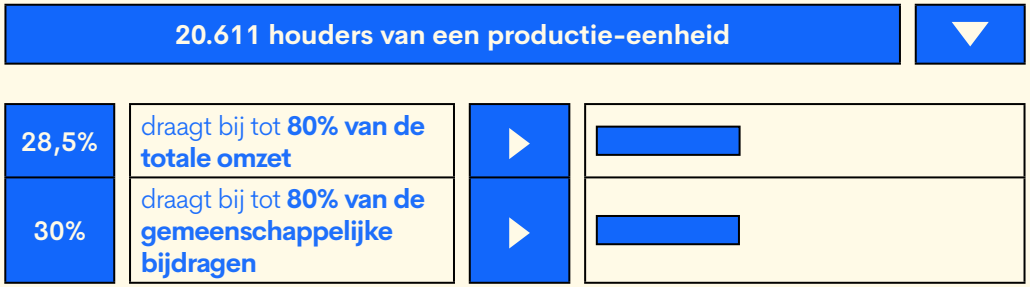
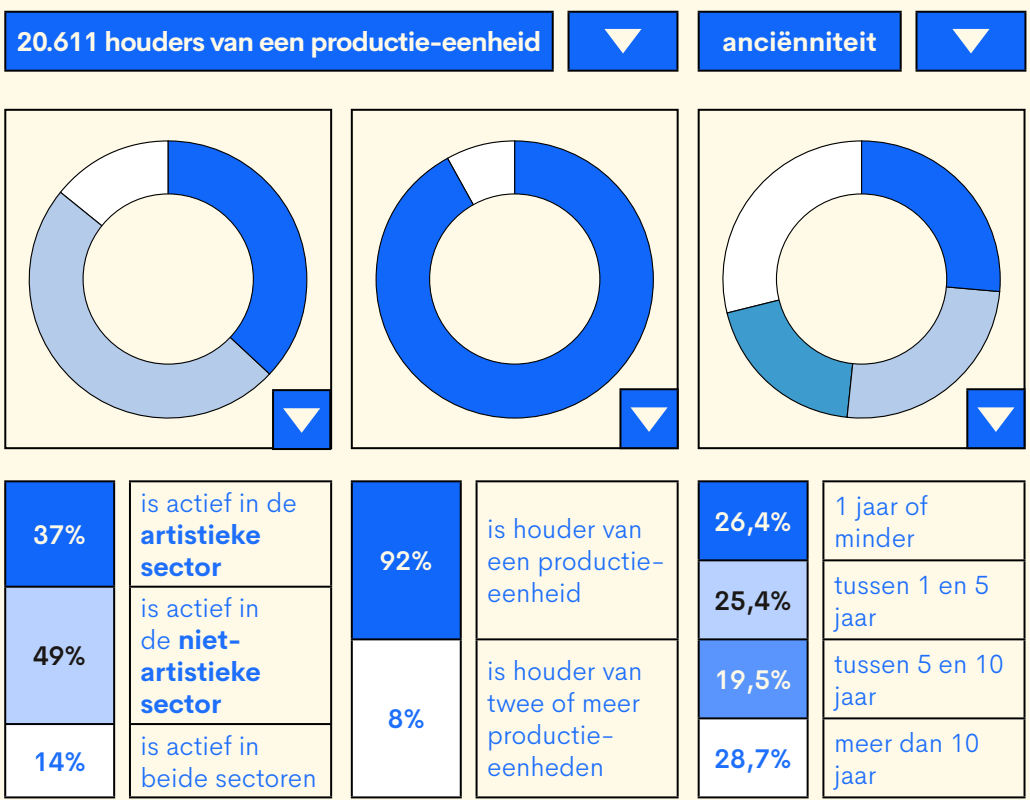
is 36-45 jaar

20,9%

is 46-60 jaar

5%

is >60 jaar

nieuwe begeleidingsmethoden

In 2024 konden houders van een productie-eenheid een paar nieuwe mogelijkheden voor professionele begeleiding uitproberen. Er werden co-ontwikkelingsreeksen georganiseerd en een evenement rond de ontwikkeling van beroepsactiviteiten, dat *Rapoûlaedje* werd gedoopt.

Co-ontwikkeling

In het voorjaar vond in onze coöperatie de eerste co-ontwikkelingsreeks plaats, een concept dat is overgewaaid uit Quebec. Het is een methode die collectieve intelligentie gebruikt om individuele projecten vooruit te helpen. Een groep vakgenoten komt bijeen om raad te vragen én te geven over een probleem of bepaalde noodzaak. Dat kan gaan over de combinatie van werk- en privéleven, beter communiceren over de producten die iemand te koop aanbiedt, bepaalde projecten anders aanpakken enz. Zo kunnen mensen in alle vertrouwelijkheid van elkaar leren en wordt samenwerking bevorderd. De eerste reacties waren zo positief dat het project ook in 2025 blijft lopen.

Flickr

Foto's Rapoûlaedje

Een hele dag opleidingen

Rapoûlaedje – Waalse term voor “bijeenkomst” – vond plaats in het najaar en was ook een groot succes. Om en bij de zeventig deelnemers konden de hele dag door kiezen uit negen workshops over de verschillende aspecten van professionele ontwikkeling. Ze konden hun manier van werken in vraag stellen of nieuwe mogelijkheden ontdekken. Het evenement vond plaats bij COOP in Anderlecht, een gezellige locatie waar ook ruimte was voor een informeel gesprek en inspirerende ontmoetingen.

Interview
co-ontwikkeling

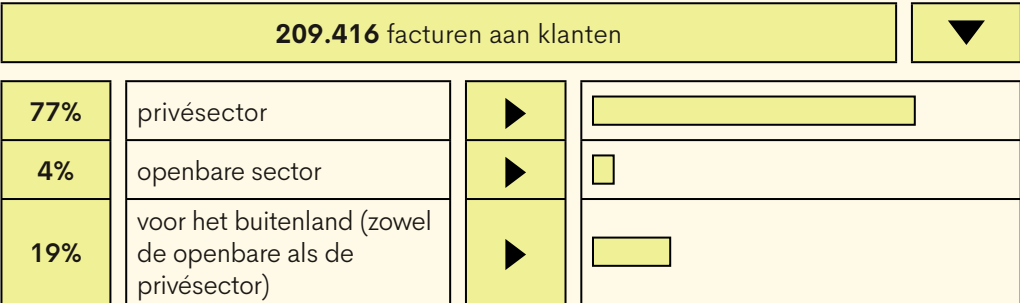
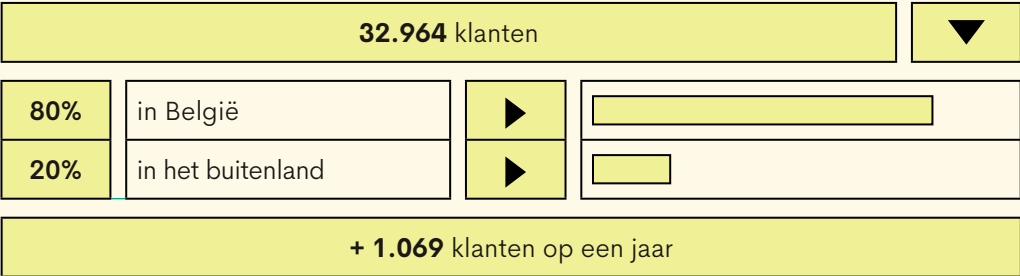

YouTube

kerncijfers

▼

de klanten

34.945 aanmaningen verstuurd voor de terugvordering van schulden

Uitstaand bedrag van €14.710.840*

*dat is de som van de totale openstaande vorderingen bij klanten. Dit bedrag toont de kracht van ons model: ook al betalen sommige klanten te laat, toch kunnen we de leden nog van de nodige middelen voorzien om uitgaven te doen in het kader van hun productie-eenheid.

de klanten: een interview

GILLES DEJ | CEO (CHIEF EXECUTIVE OFFICER) VAN TCHIC TCHAC

Jaarlijks doen meer dan 30.000 klanten een beroep op de leden van Smart voor een prestatie, creatie, productie of opdracht.

Die klanten zorgen voor enorm veel werk. En toch zetten we ze zelden in de kijker. Wie zijn ze? Meestal zijn het particulieren of kleine en middelgrote ondernemingen. Zo ook *Tchic Tchac*, het audiovisueel productiehuis van CEO Gilles Dej. We vroegen hem naar zijn arbeidsomstandigheden, zijn relatie met Smart en haar leden, en wat hij van de diensten denkt.

"Sorry, het is een beetje hectisch. We zitten net in de laatste rechte lijn voor twee documentaires. Wilt u iets drinken?"

Gilles Dej is moeilijk te volgen, ook als hij praat. Zijn gedachten schieten alle kanten op en dat vertaalt zich in zijn manier van spreken. Hij kent Smart goed. Vóór hij zijn onderneming *Tchic Tchac* in 2018 oprichtte en klant werd van de coöperatie, was hij zelf lid.

Hij is journalist van opleiding en een echt manusje-van-alles in de audiovisuele productie. Kunnen creëren is wat hem drijft. Zijn creativiteit en technische kennis leidden in 2018 dan ook tot de oprichting van *Tchic Tchac*, een kleine audiovisueel productiehuis dat documentaires en programma's maakt voor tv-zenders in Franstalig België.

**Wat we
maken,
moet
aanslaan
en mensen
prikkelen**

14

Naar het interview

kronik.smart.coop

kerncijfers

de productie-eenheden

22.368 actieve productie-eenheden in 2024, waaronder 5.422 nieuwe*

*In 2024 werden er meer dan 5.000 productie-eenheden opgericht. Er zijn echter 800 productie-eenheden meer dan in 2023 aangezien er in 2023 andere actief waren die dat niet meer waren in 2024. Ten slotte werden bepaalde productie-eenheden die vóór 2023 ontstonden maar dat jaar inactief waren, opnieuw actief.

Omzet van de productie-eenheden (PE)

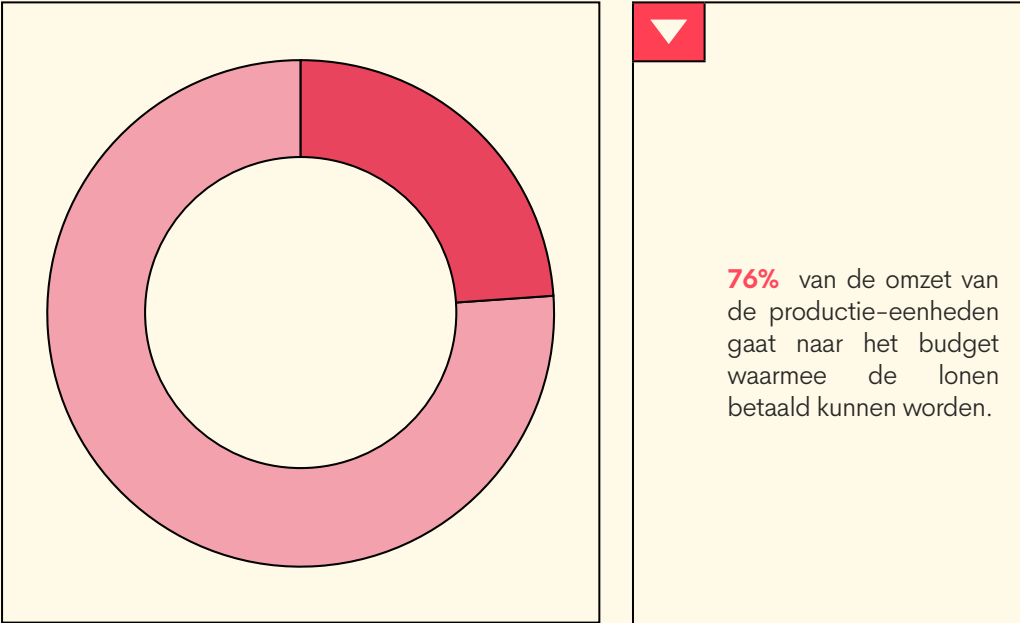
omzet	aantal PE		% PE	
€0*	1.049	▶	4,7%	
<€ 1K	5.197	▶	23,2%	
Tussen € 1K en € 3K	4.881	▶	21,8%	
Tussen € 1K en € 3K	5.777	▶	25,8%	
Tussen € 10K en € 30K	3.825	▶	17,1%	
Tussen € 30K en € 50K	1.019	▶	4,6%	
Tussen € 50K en € 100K	545	▶	2,4%	
>€ 100K	75	▶	0,4%	

totaal

22.368

*Het gaat om de actieve productie-eenheden die nog geen factuur hebben uitgegeven, maar wel een economische verrichting hebben uitgevoerd dankzij de omzet van een vorig jaar.

Verdeling omzet per tool				▼
38%	3in1	▶		
62%	Activiteit	▶		

€1.522.762,70

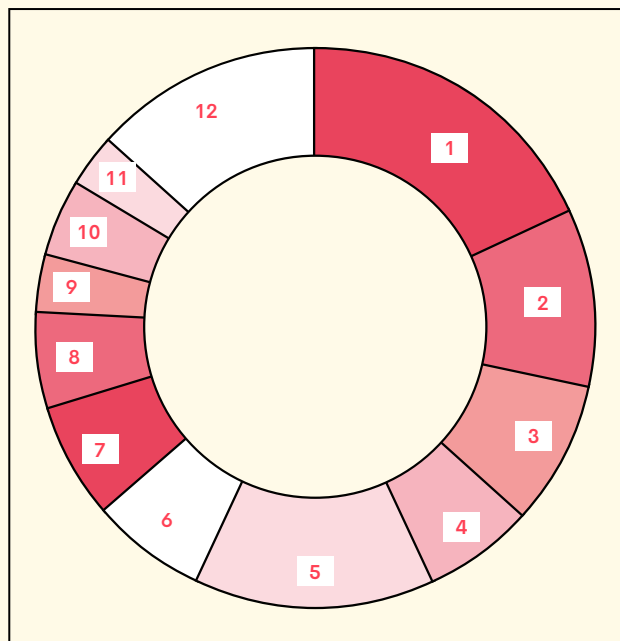
▼

de totale som van alle budgetoverdrachten tussen productie-eenheden. Met andere woorden: **het bedrag dat staat voor economische samenwerking binnen Smart.**

Verdeling per sector van het werkbudget van de productie-eenheden (€ 149,8 miljoen)

1	Plastische en grafische kunst Kunstambachten	18,2%	
2	Podium- en literaire kunsten	10,2%	
3	Informatica, grafisch ontwerp, taal en schrift	8,3%	
4	Muziek, zang	6,5%	
5	Beeld, geluid en podia	13,8%	
6	Opleiding, onderwijs	6,8%	
7	Functies gerelateerd aan artistieke beroepen	6,5%	
8	Audiovisueel	5,7%	
9	Welzijn en gezondheidszorg	3,2%	
10	Architectuur, mode, design, decoratie	4,6%	
11	Kostuums, make-up, decor en accessoires	3,1%	
12	Andere beroepen	13,1%	

Het globale werkbudget in 2024 bedraagt € 149.810.510. Dat is een toename van minstens 2% ten opzichte van 2023. Nochtans is het aantal werknemers op een jaar tijd met 4% gestegen. Het gemiddelde budget dat wordt toegekend aan de uitbetaling van de lonen is dus gedaald tussen 2023 (gemiddeld €7.322) en 2024 (gemiddeld €7.171).

SAMEN DE COÖPERATIE BESCHERMEN

Het toenemende aantal cyberaanvallen is vandaag een reële bedreiging, zowel voor particulieren als voor ondernemingen. Ook voor coöperaties en sociale ondernemingen. Om haar leden, klanten en leveranciers te beschermen, heeft Smart van cyberveiligheid nog meer een prioriteit gemaakt in 2024.

Ons engagement

De ondersteunende IT-teams scholen zich continu bij op het vlak van nieuwe technologieën, zoals de uitdagingen in verband met artificiële intelligentie. Je kan cyberveiligheid vergelijken met de verdediging van een fort. De verdedigers doen er alles aan om elk hoekje in te dekken en een invasie te vermijden, maar één foutje volstaat voor de aanvallers om de linie te doorbreken.

Een gedeelde verantwoordelijkheid

Cybercriminelen gebruiken vaak sociale manipulatie om in systemen in te breken. Wie kreeg nog nooit een mail of sms met het logo en de perfect geïmiteerde stijl van een onderneming met een onschuldige

vraag? Gewoon al klikken op een phishingbericht kan aan de basis liggen van een grootschalige aanval. Het is dus van cruciaal belang om alert te zijn.

Vertrouw je het niet?

Op deze pagina van de FOD Financiën vind je hoe je een poging tot fraude kan melden:

<https://financien.belgium.be/nl/phishing>

Cyberveiligheid is een kwestie van collectieve aandacht, ieder van ons draagt ertoe bij.

Belangrijke tips

Maak voor elke account een lang en uniek paswoord aan

Open geen verdachte mails en twijfelachtige links

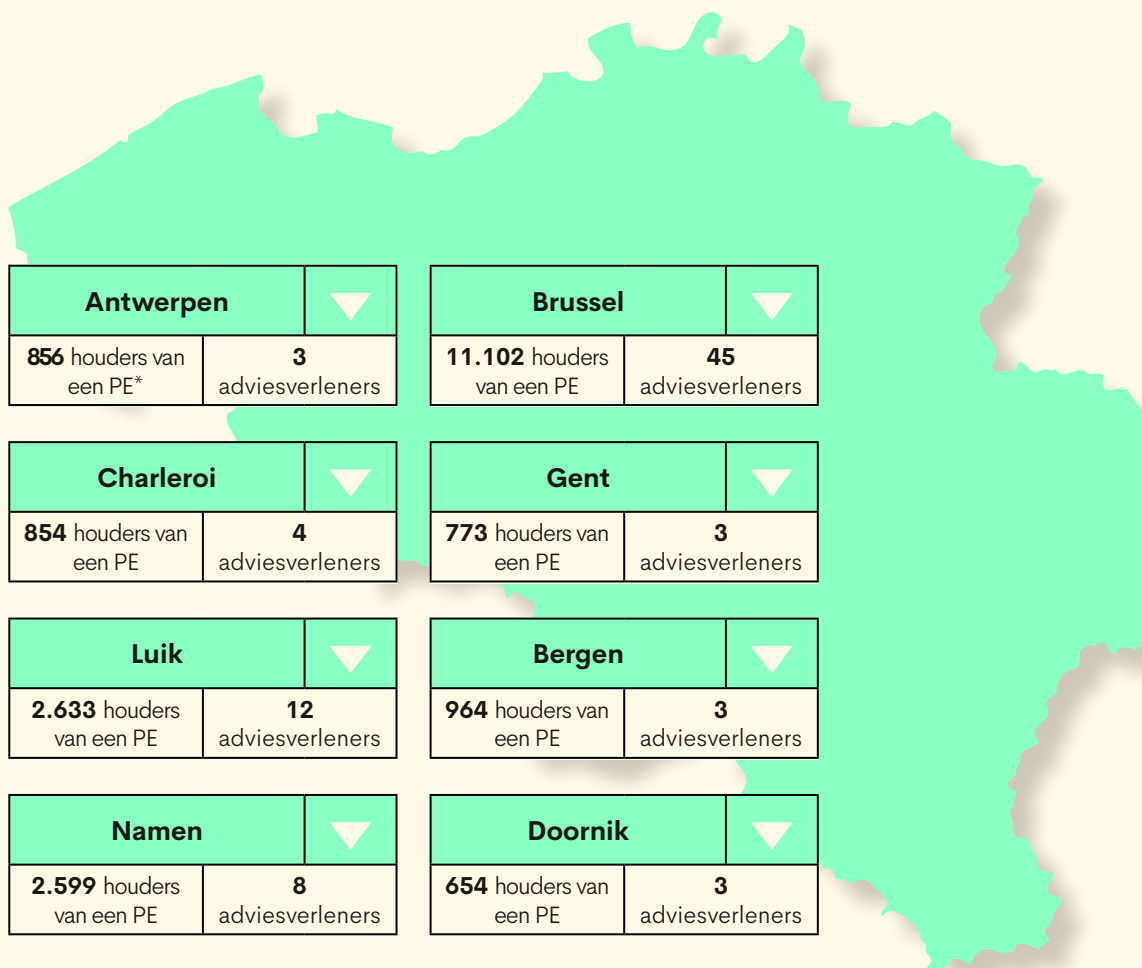
Houd je computerprogramma's up-to-date

Deel nooit vertrouwelijke gegevens

kerncijfers

Smart, een partner in de buurt

Buiten België

146
houders van een PE

**5 adviesverleners in het
'vlinderteam'**

*Productie-eenheid

de adviesverleners

de personen die je begeleiden

Céline Allix

Voor ze antwoordt op de vraag hoe ze haar functie zou omschrijven, wikt en weegt Céline haar woorden. Uiteraard is er de "administratieve kant" van de functie waar je niet omheen kan. Want die is broodnodig om de lonen te kunnen betalen, de onkostennota's te verwerken of verzekeringen af te sluiten. Maar waar ze vooral de nadruk op legt, is de noodzaak om zich te kunnen aanpassen aan alle mogelijke profielen en situaties.

Geoffrey Bravin

Geoffrey wil graag de leden nog meer betrekken bij de gedeelde onderneming en het coöperatieve aspect. "Want uiteindelijk zijn we nog een jonge coöperatie, met momenten of plaatsen waar de leden zich hun coöperatie kunnen eigen maken. Maar 90% van de leden komt hier nog altijd heen voor de facturatedienst en het lijkt moeilijk om dat te veranderen." De oproep is bij dezen gelanceerd.

Florence Marais

Florence ziet Smart als een onderneming die constant evolueert en in beweging is: "Smart past zich continu aan in geval van nieuwe wetten, aan de politieke of economische context enz. Ze doet er ook alles aan om beter te begrijpen wat de behoeften van de vennoten zijn en hoe hun realiteit de hele tijd verandert. Dat is ook wat er zo fascinerend aan is. We stellen onszelf de hele tijd in vraag."

Lees alle interviews

kronik.smart.coop

Sarah De Tandt

De infosessies zijn voor Sarah een verrijking, ook omdat ze dan nieuwe mensen met nieuwe ideeën ontmoet. Echt startende mensen die gewoon zin hebben in wat ze doen en dat in een veilig kader willen doen. "Ik heb daar veel sympathie voor. Het mooie aan Smart is ook dat wij niet commercieel van aard zijn. En dat vind ik zo fijn om altijd aan de mensen uit te leggen: dat wij een coöperatie zijn waarin iedereen met elkaar in verbinding kan staan. En dat we ook niet op commissie hoeven te werken."

Sebastià O. Borrás

Zijn wens voor Smart? Ten eerste, de procedures vereenvoudigen: "Ik weet dat daaraan gewerkt wordt, maar hoe sneller we het leven van de leden kunnen vereenvoudigen, hoe beter." Ten tweede, een betere politieke erkenning van het model: "Smart zit soms nog in een soort van grijze zone en dat is een beetje ingewikkeld, zeker op het vlak van subsidies, hulpmatregelen of openbare aanbestedingen."

Mounia Miri

"Het is onze taak om onze tools uit te leggen zodat de mensen hun werk in alle sereniteit kunnen doen. We helpen hen om autonoom te zijn terwijl ze weten dat er iemand klaarstaat voor hen als ze dat nodig hebben." En soms zijn de behoeften specifiek. Ze kunnen verband houden met een professionele werkelijkheid, persoonlijke problemen, sociale regels enz. Want net als ons leven is de beroepswereld voortdurend in beweging.

een bemiddelingskanaal en ombudsdienst

Smart luistert

Een handelsgeschil, ongepast gedrag tijdens het werk, een individueel probleem, een conflict dat in een impasse zit ... de realiteit is niet altijd rozengeur en maneschijn. Wie een klacht wilde indienen, een bedenking wilde delen of een vraag wilde stellen, kon dat al via verschillende wegen doen, maar er werd vaak niets mee gedaan.

Daarom werd er in april 2024 een specifiek communicatiekanaal geopend waar iedereen een situatie kan melden of een klacht kan indienen. Die meldingen en berichten komen rechtstreeks bij een vertrouwenspersoon terecht. Na een eerste analyse stellen de betrokken directies alles in het werk om het probleem op te lossen of de persoon in moeilijkheden zo goed mogelijk te helpen. In alle discretie indien nodig.

Sinds de oprichting van het kanaal werden al 43 aanvragen onderzocht en beantwoord.

Uiteraard vervangt deze tool de rol van de adviesverleners niet. Maar het is wel een extra kanaal om contact op te nemen met de coöperatie die spanningen – indien nodig anoniem – kan analyseren en behandelen.

De coöperatie luistert naar haar leden. Want zelfs in moeilijke omstandigheden staat Smart paraat.

smart.coop

beheer en Raad van bestuur

Smart reikt haar leden de nodige diensten en tools aan om hun activiteiten te ontwikkelen en biedt een antwoord op bepaalde specifieke behoeften. Daarvoor beschikt ze over verschillende juridische entiteiten. Al die entiteiten worden bestuurd door een uitloper van de vergadering van vennoten, de Raad van bestuur van SmartCoop.

Die bestaat uit vennoten die verkozen werden tijdens de algemene vergadering. Alle stakeholders van het coöperatief project kunnen er vertegenwoordigd zijn (leden, klanten, partners, huurders van de gedeelde ruimten en ondersteunende

teams). De Raad bepaalt welke strategische richting de gedeelde onderneming uitgaat, ziet erop toe dat de strategie wordt uitgevoerd en volgt de jaarrekeningen op. In 2024 hield de Raad zeven vergaderingen en twee seminars. Per vergadering staat er een specifiek thema op de agenda. Daarover wordt dan een presentatie gegeven door een externe deskundige. Er worden ook altijd twee personen van de ondernemingsraad uitgenodigd. Zij mogen deelnemen, maar hebben geen beslissingsbevoegdheid als er gestemd wordt.

18

Samenstelling van de Raad van bestuur op 31.12.2024

Isabelle Azaïs, Joachim Baudens, Nicolas Belayew, Claire Beunckens, Roger Burton, Maxime Dechesne, Anne-Laure Desgris, Pierre D'Haenens, Laurent Gemmel, Maria Glionna, Amaury Haegeman, Françoise Kemajou (Pour la Solidarité), Virginie Lejeune, Yan Pierre Le Luyer, Luis Pôlet, Aline Steiner, Hugo Vandendriessche, Marie-Françoise Wirix

Het eerste seminarie had betrekking op de relaties tussen de leden en de ondersteunende teams. Tijdens het tweede seminarie namen de bestuursleden het economisch model onder de loep. De nieuwe bestuursleden kregen een vorming over begrippen op het vlak van boekhoudkundig beheer.

Het dagelijks beheer wordt verzekerd door het afgevaardigd bestuur, dat in 2019 toevertrouwd werd aan Anne-Laure Desgris en Maxime Dechesne. Hun mandaten lopen respectievelijk tot 2026 en 2028. Ze voeren de strategie uit en beheren de nodige menselijke middelen om daarin te slagen. Daarbij worden ze omringd door een directieteam.

De vergadering van vennoten bestaat uit alle personen die op minstens één coöperatief aandeel van SmartCoop hebben ingetekend. Ze worden regelmatig gevraagd om deel te nemen aan het leven van de coöperatie. Minstens één keer per jaar komen ze bijeen tijdens een algemene vergadering om de rekeningen goed te keuren, te stemmen over de strategische lijnen, de leden van de Raad van bestuur te verkiezen enz.

Vooruitzichten

De Raad van bestuur van een coöperatie die zo groot is als Smart, krijgt wel wat uitdagingen voor de kiezen, debatteert veel, kijkt vooruit, en houdt zich bezig met dezelfde of uitzonderlijke onderwerpen. De bestuursleden zitten dus niet stil.

In 2024 behandelde de Raad van bestuur de onderwerpen waarvoor ze bevoegd zijn, zoals de strategische en financiële opvolging, voorbereiding van de algemene vergadering, activiteiten van het ethisch comité enz. Bovendien volgden ze de projecten op van de strategie "Smart 2025": de juridische en fiscale vrijwaring van het model, betere arbeidsomstandigheden voor de leden, de zelfbeschikking van LaVallée, de evolutie van het dienstenaanbod en de haalbaarheidsanalyse om de tools van Smart open te trekken naar de bouwsector. De Raad heeft besloten om die projecten verder dan 2025 te laten doorlopen, om ze grondiger te kunnen uitvoeren vóór ze in de herfst over een nieuwe strategie beginnen na te denken.

De Raad van bestuur is ook gedeeltelijk vernieuwd met twee personen die verkozen werden in juni en drie personen die aan het einde van het jaar gecoöpteerd werden.

Ten slotte werd het een en ander verduidelijkt in verband met de samenstelling van vennotencategorie C. Het hoofddoel: partners kunnen uitnodigen om vennoot te worden van de coöperatie door hen uit te leggen hoe ze vennoot kunnen worden per profiel (natuurlijke personen, academici, vakbondsafgevaardigden, oud-werknemers van de ondersteunende teams, entiteiten en Smart-netwerk, klanten, partners uit de sociale en solidaire economie, instellingen). Zo kwamen er met Coopcity en Prométhéa twee nieuwe vennoten bij in 2024.

meer actie voor betere arbeidsomstandigheden

De allereerste vergadering van werknemers

Al sinds haar oprichting is de emancipatie van werkers van fundamenteel belang voor Smart. Betere arbeidsomstandigheden en een bredere toegang tot de sociale zekerheid zijn daarvoor essentieel.

In 2024 spoorde Smart haar gemeenschap aan om samen actie te ondernemen in verband met drie onderwerpen:

- Betere loonvoorwaarden
- De preventie van arbeidsongevallen en burn-out
- Een betere sociale bescherming in geval van ziekte.

- Moeilijkheden om prijzen en lonen te bepalen
- Slechts 47,5% van de respondenten zag hun loon stijgen
- 47,6% beschouwt hun activiteit als niet-risicovol, 16,7% weet niet wat de definitie van een 'risico' is en 12% heeft ooit al een arbeidsongeval gehad.
- In geval van ziekte werkt bijna de helft van de leden, een derde stelt hun werk uit en 12% annuleert werk.

Dankzij de enquête konden ook de eerste eisen op tafel worden gelegd: een volledige sociale dekking, een universeel inkomen, loonschalen, maaltijdcheques of een dertiende maand.

Een verhelderende enquête

In maart 2024 konden de leden een online-enquête invullen. Uit 228 antwoorden bleek een middelmatige tevredenheid over de arbeidsomstandigheden en over de toegang tot sociale bescherming in geval van ziekte.

Participatieve workshops

De enquête vormde ook de basis voor verdere gesprekken tijdens workshops en SmartLabs in Antwerpen, Brussel, Gent en Luik. Daaruit kwamen 35 actiepijlers en concrete eisen naar voren.

De belangrijkste vaststellingen van de enquête

- Gebrek aan duidelijkheid of overaanbod van beschikbare informatie

De eerste vergadering van werknemers

Op 14 november 2024 kwamen leden van de coöperatie samen in Brussel voor een reeks workshops, debatten en een plenaire

zitting. Dit was het allereerste evenement in zijn soort.

Er werd gedebatteerd over 8 van de 35 actiepistes, met de opstelling van een collectief eisenpakket als resultaat.

1.#loon

Via de gebruikersgids referenties en cijfergegevens delen over de prijzen en lonen die in verschillende beroepen en sectoren worden gebruikt. Het advies van beroeps- of sectorale verenigingen en vakbonden op een centraal platform verzamelen.

2.#loon

De offerte Smart en de algemene verkoopvoorwaarden aanvullen met clausules die meer bescherming bieden: gedeeltelijke betaling vóór de verkoop/prestatie, verschuldigd bedrag in geval van annulering, opzegtermijn bij de verbreking van een langetermijncontract enz.

3.#loon

Opzetten van een meterschaps- of peterschapssysteem voor nieuwe leden door gevestigde, ervaren leden uit dezelfde

sector, om te helpen op het vlak van loon en prijzen.

4.#bescherming

De mogelijkheid creëren om in geval van ziekte door een andere werknemer van Smart vervangen te worden.

5.#bescherming

Verduidelijken wat de positie van Smart is over de financiering van het gegarandeerd loon in geval van ziekte.

6.#bescherming

Onderzoeken van de mogelijkheid, kost, financiering en tussenkomst van een reservefonds van de coöperatie in geval van ziekte.

7.#preventie

Tools ontwikkelen om zelf een eerste risico-evaluatie te kunnen doen.

8.#preventie

Een waardenhandvest opstellen als aanvulling op het juridische kader van de relaties met de klanten, met een garantie op goede arbeidsomstandigheden en een veilig kader voor de werknemers.

In 2025 ...

Het eisenpakket en de actiepistes werden in mei 2025 bestudeerd door de Raad van bestuur. Zo heeft Smart zich geëngageerd om met haar ondersteunende teams een aantal acties uit te voeren en actieve leden op te leiden op het vlak van collectieve acties.

Zin om je in 2025 in te zetten voor betere arbeidsomstandigheden en een betere sociale bescherming? Neem contact met ons op via mail: letscoop@smart.coop.

Ontdek hier de getuigenissen

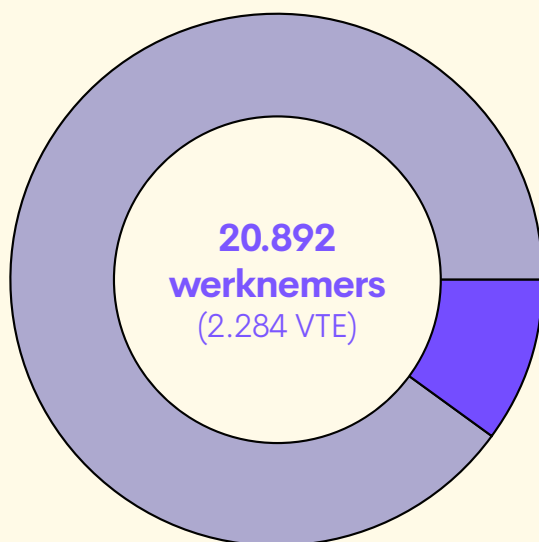

kerncijfers

de werknemers van de gedeelde onderneming
(ondersteunende teams niet meegerekend)

Daarvan hebben **2.048** personen voor rekening van een productie-eenheid gewerkt zonder zelf houder te zijn van een productie-eenheid.

33

personen met een contract van
onbepaalde duur

217.458

arbeidsovereenkomsten

639.505

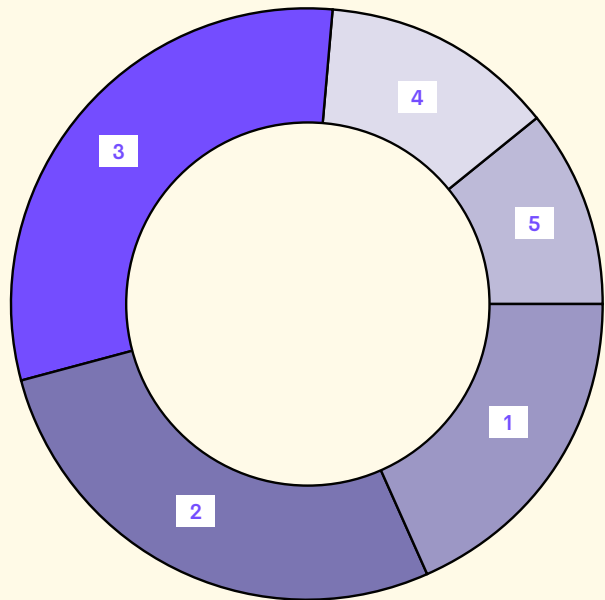
aangegeven werkdagen

4.512.675

aangegeven werkuren

Duur van de arbeidsovereenkomsten

1	<8 uur/maand	18,4%	
2	tussen 8 en 20 uur/maand	27,7%	
3	tussen 20 en 45 uur/maand	30,3%	
4	tussen 45 en 75 uur/maand	13%	
5	>75 uur/maand	10,6%	

Gemiddeld factuurbedrag:
€ 43,8/uur

Gemiddeld werkbudget:
€ 33,2/uur

24/7 psychologische bijstand

Een scheiding, rouw, parentale burn-out, verslaving, professionele moeilijkheden ... de dingen des levens kunnen soms best wel nefast zijn voor je beroepsleven. Met als gevolg nog meer stress

of een slecht gevoel. Het is een vicieuze cirkel. Om te proberen daar iets aan te doen, is het vooral belangrijk dat je erover kunt praten.

Daarom is Smart in maart 2024 in zee gegaan met de Pulso Group. Zo kan elk lid van de gemeenschap via het nummer 0800.99.30

gratis en anoniem contact opnemen met een van hun psychologen.

Tussen maart en december 2024 kregen zeven leden van Smart advies op maat van hun situatie.

24

Overeenstemming en innovatie als motor van verandering

Smart heeft al meer dan 25 jaar ervaring. Vandaag toont ze de economische daadkracht van haar coöperatief model en haar sociale bestaansreden, door zich te verzetten tegen bedreigingen voor de sociale rechten en de verdeeldheid tussen werkers.

Dagelijks stellen we vast hoe degelijk de diensten van de coöperatie voor haar gemeenschap zijn:

- Het kost niets om binnen Smart een productie-eenheid op te richten.
- Alle profielen die verzekerd kunnen worden, zijn welkom bij de gedeelde onderneming.
- Doordat Smart hen helpt met het administratief beheer, hebben de leden tijd om zich op hun beroep te kunnen concentreren.
- Het model gaat afzondering tegen.
- De risico's worden gedeeld, een persoonlijk faillissement is onmogelijk.
- Als werknemer dragen de leden bij tot de sociale zekerheid, die tot vandaag de meeste bescherming biedt.

We hebben dan wel een stevige basis, maar in een samenleving die niet altijd even

stabil is, blijven er altijd projecten over om aan te werken. Van 1998 tot nu zetten we ons steevast in voor hetzelfde doel: de gemeenschap die in dienst staat van het individu.

Innoveren voor de toekomst

Niets is in steen gebeiteld. Zelfs niet het economisch model van Smart dat opnieuw besproken kan worden door haar hele gemeenschap, om de huidige uitdagingen nog beter het hoofd te bieden. Dat geldt ook voor de democratische vitaliteit van onze gedeelde onderneming. Als we er samen over willen praten, moeten we echter blijven inzetten op pedagogie en transparantie, zodat zoveel mogelijk mensen het onderwerp onder de knie krijgen. Om die collectieve overlegmomenten voor te bereiden, zullen er volgend jaar verschillende communicatietools ingezet worden.

In een poging om efficiënter te werk te gaan, gingen we bij bepaalde projecten voor een proefondervindelijke aanpak. Zo werden er al een aantal dingen getest:

- Rapoûlaedje, een dag om houders van een productie-eenheid te begeleiden door middel van opleidingen en workshops tegen een kleine prijs.

- Sessies co-ontwikkeling of collectieve intelligentie om een oplossing te vinden voor individuele professionele problemen.
- De vergadering van werknemers, met als doel een zichtbare en autonome gemeenschap te vormen om te streven naar betere arbeidsomstandigheden.

En dit zijn nog plannen voor 2025:

- De betaling via bankkaart vanaf de rekening van de productie-eenheid (er loopt een testfase met verschillende productie-eenheden).
- De verwelcoming van nieuwe leden en uitleg over de tools en diensten van Smart in groep in plaats van individueel.
- De herlancering van het contract van onbepaalde duur (CDI) voor leden die binnen de gedeelde onderneming een langdurige carrière willen uitbouwen.

Al die proefprojecten passen in de voorbereiding van een dienstenaanbod dat zal evolueren om een beter antwoord te bieden op de diverse behoeften van vandaag en morgen.

Ons model veiligstellen: conformiteit is vereist

De kwaliteit en overeenstemming van onze processen zijn essentieel voor de veiligheid van onze coöperatie en het vertrouwen van de leden. Om daaraan te voldoen, verzetten de ondersteunende teams veel (vaak onzichtbaar) werk. Zo besteden ze specifiek aandacht aan:

- de verduidelijking en verbetering van onze regels voor een vlottere, bevattelijke toepassing.
- de bijwerking van onze tools om de functionaliteiten en het gebruik ervan te verbeteren.

In 2024 is er ook gewerkt en gecommuniceerd rond het beheer van het materiaal verworven door de productie-eenheden. In 2025 komt daar nog het algemenere beheer van de onkosten bij.

In die context vraagt ook de elektronische facturatie Peppol dit jaar om specifieke aandacht. Die moet immers vanaf 1 januari 2026 toegepast worden op alle B2B handelsverrichtingen (B2B betekent business to business, i.e. alle verrichtingen tussen ondernemingen). Bovendien zijn er grote veranderingen op til voor de fiscale en sociale aangiften. Conform zijn blijft dus een actuele vereiste voor Smart.

Ten slotte blijven we ijveren voor de erkenning van ons model en de aanpassing van de wetgeving op lokaal, federaal en gewestelijk niveau.

2025 zal coöperatief zijn

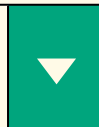
De Verenigde Naties (VN) hebben 2025 uitgeroepen tot "Internationaal jaar van de coöperaties". Die erkenning benadrukt het belang van ons coöperatief model en haar solidaire dimensie in een wereld waar autoritaire, individualistische praktijken en "ieder voor zich" steeds meer terrein winnen. Onze coöperatie blijft een geloofwaardige en zekere oplossing voor alle makers en

producenten, ongeacht hun identiteit. Dankzij de coöperatie kunnen we samen actie voeren om onze sociaal-economische rechten te vrijwaren en te vechten tegen het onderscheid en de classificatie van werkers. We moeten voet bij stuk blijven houden, onze waarden verdedigen en ijveren voor een rechtvaardige, respectvolle toekomst als tegengewicht voor de groeiende somberheid. Dan pas heeft onze coöperatie echt zin.

25

de expertise van Smart in dienst van het project Objectif Emploi Gembloux

OBJECTIF
EMPLOI
GEMBOUX

Medegefinancierd door
de Europese Unie

Avec le soutien de la
Wallonie

Sinds 2023 is Smart partner van *Objectif Emploi Gembloux*, een project in Gembloux dat jobs op maat wil creëren die aan onvervulde noden voldoen. Ze:

- stemmen overeen met de ambities van kandidaat-werkzoekenden die minstens twee jaar werkloos zijn;
- terwijl ze bepaalde behoeften vervullen;
- zonder te concurreren met bestaande jobs.

Het project wordt voor een periode van drie jaar (2023–2026) gesubsidieerd door het Europees Sociaal Fonds en het Waals gewest in het kader van het programma "Territoire de Réparation par l'Economie Sociale" (TRES). De inspiratie voor het project komt van een Frans proefproject "Territoire Zéro Chômeurs de Longue Durée".

Objectif Emploi Gembloux wordt gecoördineerd door een team van Smart dat bestaat uit twee coördinatrices en een sociaal begeleider. Ze werken nauw samen met lokale ondernemingen uit de sociale en solidaire economie en de socioprofessionele inschakeling.

Het bestuur van het project is horizontaal en wordt waargenomen door een *comité local pour l'emploi* (lokaal tewerkstellingscomité). Dat komt om de zes weken bijeen om te garanderen dat de waarden en filosofie van het project nageleefd worden, de gecreëerde jobs goed te keuren, na te gaan of er geen concurrentie is en of de activiteiten elkaar aanvullen, niet-vervulde behoeften te noteren, de doelgroepen van het project te bepalen enz.

Weg van een simplistische monetaire visie

Smart heeft geantwoord op de oproep om aan het project *Objectif Emploi Gembloux* deel te nemen, om sociaal innovatieve antwoorden te kunnen bieden op de complexe uitdagingen van de beroepswereld. Het is de bedoeling om afstand te nemen van een puur commerciële logica die werk koste wat het kost rendabel wil maken. We gaan de uitdaging aan om een ommekeer teweeg te brengen door de waarde van werk te koppelen aan

de tijd die erin geïnvesteerd wordt, aan competenties, aan collectieve behoeften, aan het zichtbaar maken van zorgtaken die vrouwen vaak gratis op zich nemen, aan milieubescherming enz. In dit project zijn individuele competenties een verrijking voor het collectief en dat is de kern van het politieke project van de coöperatie Smart.

Een fietstaxi, huiswerkbegeleiding, een sociale kruidenier of een afvalbeheerder om particulieren te helpen in het containerpark: stuk voor stuk projecten die in 2025 nieuwe werkgelegenheid zullen creëren.

De belangrijkste behoeften werden in kaart gebracht en er werden ontmoetingen georganiseerd in Gembloux. Dat proces nam enkele maanden in beslag. Daarna werden de eerste vacatures opengesteld.

In 2024 werden er vijf personen aangeworven

Guillaume

Guillaume bouwt een bedrijfje uit voor de herstelling, het onderhoud, de verkoop en de verhuur van kleine tweedehands elektronische apparaten.

François

François is administratief en logistiek assistent: hij stelt zijn competenties in dienst van zelfstandigen of verenigingen die dringend nood hebben aan administratieve hulp (gegevens invoeren, websitebeheer, beheer sociale netwerken, archivering, inventarissen opmaken ...) maar geen mensen kunnen aanwerven.

Olive

Olive ondersteunt Guillaume voor alle administratieve aspecten van zijn bedrijfje en de klantendienst. Bovendien ontwikkelt ze een ondersteuningsdienst voor particulieren voor de klassering van administratieve documenten.

Gyuljeta

Gyuljeta creëert sociale banden: ze gaat op bezoek bij alleenstaande en/of oudere mensen, en brengt hen in contact met organisaties die sociale activiteiten organiseren in Gembloux.

Liliane

Liliane zorgt voor meer bekendheid van het tweedehandsnetwerk in Gembloux, en vult de lege etalages in het stadscentrum.

Het pleidooi van Smart voor een meer solidaire economie

Elk jaar kiezen meer dan 20.000 mensen voor de gedeelde onderneming Smart om op autonome wijze een beroep uit te oefenen, terwijl ze toch in loondienst werken. Ondanks dat succes wordt het model van de gedeelde onderneming nog steeds niet institutioneel erkend.

Het verkiezingsjaar 2024 bood dan ook de gelegenheid om voor die erkenning te pleiten, zodat de leden van Smart en hun realiteit beter in aanmerking genomen zouden worden voor steunmaatregelen van de overheid. Meer nog, de erkenning van het gedeelde ondernemingsmodel zou de basis leggen voor een ecosysteem waar samenwerking en solidariteit centraal staan. Waarden die haaks staan op de excessen van een kapitalisme dat voor veel autonome werkers nadelig is.

Er vonden om en bij de 70 institutionele ontmoetingen plaats met vertegenwoordigers van alle democratische politieke partijen, hun studiebureaus, overheidsinstanties, de vakbonden en ziekenfondsen. Maar onze boodschap kwam nog meer naar voren in het Belgische publieke debat dankzij drie opmerkelijke gebeurtenissen: een groot onderzoek, twee verkiezingsdebatten en een concrete erkenning in het Waalse regeerakkoord.

Een sprekend onderzoek

Zes weken lang vroegen we verschillende ondernemersprofielen – leden van Smart, zelfstandigen of kmo's – naar hun mening en bezorgdheden. Bijna 600 personen namen deel aan de enquête. Dankzij hun mening over de concrete uitdagingen van het ondernemerschap konden wij in gesprek gaan met de politieke beleidsmakers.

Een verkiezingsdebat aan beide zijden van de taalgrens

Het eerste debat vond plaats op 28 februari in de lokalen van Smart in Brussel, in samenwerking met LN24 en Wilfried Mag. Rond de tafel zaten vertegenwoordigers van de zes grote Franstalige partijen. Het tweede debat vond plaats op 22 april in Gent, in samenwerking met Coopkracht, met vertegenwoordigers van de Vlaamse partijen (behalve Vlaams Belang, dat niet uitgenodigd was).

Op het programma: de toekomst van het ondernemerschap in België en de uitdagingen per gewest. Tijdens die debatten liet Smart zich niet alleen horen bij een breder publiek. Ze herinnerde de politiek er ook aan dat de gedeelde onderneming een concrete oplossing biedt voor de uitdagingen waarmee ondernemers geconfronteerd worden.

Een eerste politieke overwinning

De inspanningen hebben dan toch hun vruchten afgeworpen! Na de verkiezingen van juni 2024 stond het zwart op wit in het Waalse regeerakkoord: er is een engagement ten gunste van ons model. De doelstelling? Een versoepeling van het wettelijke kader van de gedeelde onderneming opdat haar leden makkelijker toegang zouden krijgen tot economische hulpmaatregelen. Die erkenning is een belangrijke mijlpaal voor de ontwikkeling van ons solidair model.

En nu?

Smart houdt nog steeds de vinger aan de pols van de uitdagingen op alle politieke niveaus (zowel federaal als in de gewesten, gemeenschappen en gemeenten) en blijft in dialoog gaan met de beleidsmakers. Na de vorming van de Waalse regering regelde Smart bijvoorbeeld onmiddellijk een ontmoeting met de ministers die belast zijn met de uitvoering van het hoofdstuk in het Waalse regeerakkoord dat op ons van toepassing is. Nu moet de wetgeving uitgewerkt worden en ook dat proces volgen we op de voet. Want de belofte van een betere erkenning van ons model in de ondersteuningsmaatregelen voor ondernemers moet gehouden worden.

De zaadjes die we geplant hebben, beginnen te kiemen, maar het werk stopt niet! Smart blijft er dagelijks voor ijveren om in het economische landschap steeds meer ruimte te bieden aan solidair ondernemerschap. We blijven onze advocacy-activiteiten in heel het land voortzetten en een economisch model verdedigen dat steunt op samenwerking en de bescherming van werkers.

RESULTATEN VAN DE ENQUÊTE

Waarom heb je voor dit model gekozen in plaats van zelfstandige te worden of je eigen onderneming op te richten?

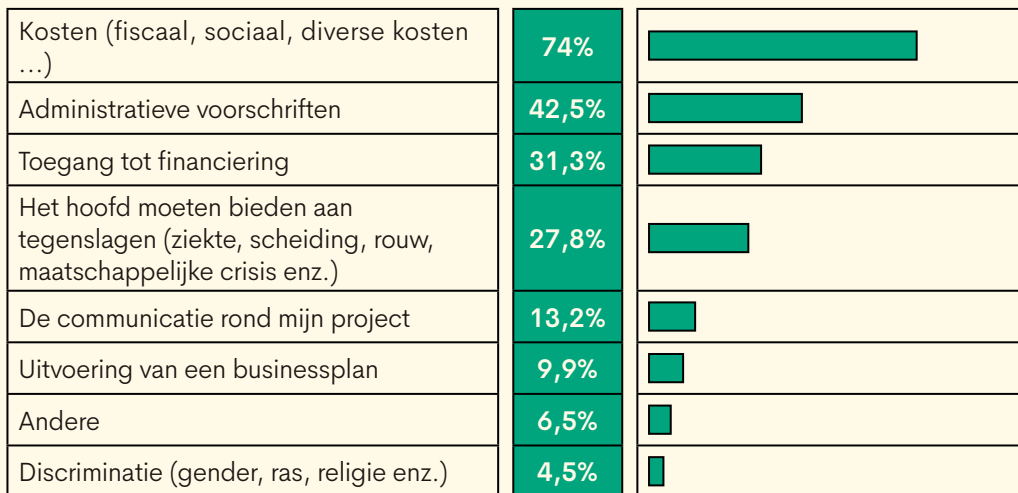
Minder administratieve rompslomp	58,1%	
Minder risico's	49%	
Zo kan ik bijdragen tot de sociale zekerheid voor werknemers	41,6%	
Omdat het voor mij als starter makkelijk was	40,5%	
Geen startkapitaal nodig	36,6%	
Om mijn project uit te proberen	23,4%	
Ik was op zoek naar een collectieve/ coöperatieve omgeving om mijn activiteit uit te oefenen	19,8%	
Andere	15,7%	

Vind je dat de overheid voldoende maatregelen neemt om het sociaal ondernemerschap in België aan te moedigen?

Neen	72,3%	
Ja	23,5%	
Geen mening	4,2%	

Wat is volgens jou de grootste uitdaging voor ondernemers in België vandaag?

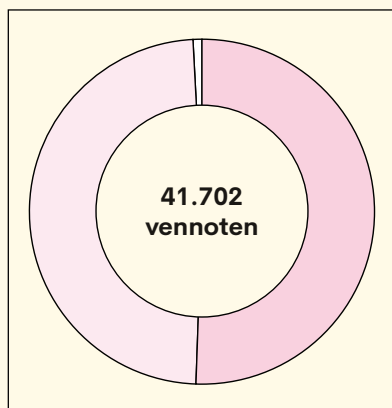

kerncijfers	▼
vennoten	

Categorie A	Gebruikers van de diensten	▶	41.580
Categorie B	Werknemers van de ondersteunende teams	▶	94
Categorie C	Partners, sympathisanten, klanten, openbare investeerders, vakbonden enz.	▶	28
Totaal			41.702

Genderverdeling vennoten	▼
---------------------------------	---

▶

21.331 vennoten zijn mannen
20.338 vennoten zijn vrouwen
33 vennoten zeggen liever niet wat hun gender is

142.366	▶	coöperatieve aandelen
€ 4.270.980	▶	eigen vermogen
13.712	▶	vennoten hebben slechts één coöperatief aandeel
4.207	▶	nieuwe vennoten
175	▶	personen hebben zich teruggetrokken als vennoot

de toekomst van het Europees netwerk

In het vorige jaarverslag maakten we de balans op van het investeringsplan 2021-2023 (3,3M euro) voor de Europese partners (Duitsland, Oostenrijk, Italië, Zweden) die het gedeelde ondernemingsmodel Smart in hun respectieve landen uitrollen. Die investeringen waren bedoeld om een financieel evenwicht te bereiken zodat elke partner autonoom kan zijn en elk project kan blijven bestaan.

Omdat die doelstellingen niet volledig bereikt waren, keurde de Raad van bestuur van Smart België eind 2023 een laatste investeringsbudget van 300.000 euro goed voor 2024. Met dat geld is er ingezet op automatisering en digitalisering. Er kwam een internetportaal om de administratieve taken te vereenvoudigen (zowel voor de leden als de adviesverleners), de gebruikerservaring werd verbeterd, de financiële verslagen en extractie van essentiële gegevens voor het administratief beheer van de coöperatie werden geautomatiseerd, enz.

Door de sociaal-economische context zijn er ook inspanningen geleverd om de werkingskosten te drukken en nieuwe financieringsbronnen te zoeken om zich te kunnen blijven ontwikkelen.

Duitsland en Italië zullen een economisch evenwicht bereiken vanaf 2025.

In Zweden en Oostenrijk is de situatie moeilijker, maar er zijn actieplannen opgesteld met het oog op meer stabiliteit.

Elke partner houdt rekening met de lokale realiteit en werkt op zijn eigen tempo. In 2024 hebben alle partners zich opnieuw geconcentreerd op de fundamentele en gemeenschappelijke waarden van Smart, en zetten ze zich in voor meer onderlinge hulp en samenwerking.

versie 30/03/25	Smart Duitsland	Smart Oostenrijk	Smart Italië	Smart Zweden
Rechtsvorm	Coöperatie	Coöperatie	Cooperativa Impresa Sociale	Besloten vennootschap – statutair zonder winstoogmerk
Oprichtingsjaar	2015	2014	2014	2012
Kantoren	Berlijn	Wenen	Rome & Milaan	Stockholm
Vaste medewerkers (onder wie adviesverleners)	6,7	2,96	8	3
Aantal gebruikers van de diensten tijdens het jaar	302	332	1.800	273
Gemeenschappelijke bijdrage	9%	10%	9,50%	7,33%* (*percentage varieert tussen 6,5% en 10%, naargelang de geleverde dienst)
Omzet (K€)	5.985	1.534	6.686	2.607
Vershil t.o.v. de omzet van 2023	+30%	-9,76%	+1,30%	-19,42%

Smart Italië

Een nieuw internetportaal voor de leden voor een betere kwaliteit van de dienstverlening, meer transparantie en twee nieuwe functies: online opleidingen en een platform voor de leden om werk te zoeken.

Smart Oostenrijk

In samenwerking met Smart Duitsland zag Smart Portal het levenslicht in februari 2024. Daardoor kunnen contracten vandaag efficiënter beheerd worden en wordt er aan een sterke gemeenschap gebouwd.

Smart Duitsland

Smart Duitsland ondersteunt meer dan duizend freelancers en heeft daarmee een belangrijke mijlpaal bereikt. Naast de lancering van Smart Portal, dat het leven van de leden en het administratief team vereenvoudigt, zetten bepaalde leden ook projecten op die gefinancierd zijn met overheidssubsidies. ElevatHer bijvoorbeeld, dat het werk van vrouwen in de coöperatieve economie zichtbaarheid geeft. Of de Naachbarschaftskiosk in Hamburg, die de sociale en economische meerwaarde van nieuwkomers in de verf zet.

Smart Zweden

2024 stond in het teken van de gemeenschap. Zo nam Smart Zweden actief deel aan evenementen van culturele partners (Folk& Kultur, World Culture Festival, The Feast of Fire, Supermarket Art Fair en het Stockholm Fringe Festival). In de dynamische wijk South City in Stockholm opende Smart Zweden ook een ruimte die is uitgegroeid tot een centrum voor uitwisseling en succesvolle samenwerkingen tussen kunstenaars.

25 jaar Smart

Het avontuurlijke verhaal van je onderneming

Wie had het idee om een organisatie als Smart uit de grond te stampen, zodat talloze mensen hun prestaties kunnen factureren, van hun talent hun beroep kunnen maken en daarbij ook beter beschermd zijn?

In 2024 zetten we de viering van 25 jaar Smart nog meer in de verf met de publicatie van 17 interviews die het levensverhaal van de coöperatie vertellen. Ontdek grote en kleine anekdotes die tot de verbeelding spreken. De tegenslagen en processen, maar evengoed heuglijke tijden en sociaal-economische wonderen ...

Maak kennis met de allereerste werknemer van Smart, lees hoe het avontuur begon, hoe de eerste contracten uit de fax rolden en nog zoveel meer!

Laat je onderdompelen

de geconsolideerde
balans

ACTIVA	2023	2024	Vershil 24/23
1. VASTE ACTIVA	€ 21.234.462	€ 21.119.860	-€ 114.602
02. II. Immateriële activa	€ 3.582.971	€ 3.741.474	€ 158.503
03. III. Materiële activa	€ 7.842.884	€ 7.433.206	-€ 409.678
A. Gebouwen en terreinen	€ 1.916.215	€ 2.063.854	€ 147.639
B. Installaties, machines en uitrusting	€ 4.267.934	€ 3.843.313	-€ 424.621
C. Meubilair en rollend materieel	€ 201.445	€ 197.018	-€ 4.427
D. Vast actief in leasing of soortgelijk recht	€ 375	€ 0	-€ 375
E. Overige materiële vaste activa	€ 1.387.327	€ 1.329.021	-€ 58.306
F. Lopende activeringen van kosten	€ 69.588	€ 0	-€ 69.588
04. IV. Financiële vaste activa	€ 9.808.607	€ 9.945.180	€ 136.573
A. Verbonden ondernemingen	€ 7.210.018	€ 7.350.318	€ 140.300
B. Deelnemingen in ondernemingen	€ 2.544.367	€ 2.562.028	€ 17.661
C. Overige financiële vaste activa	€ 54.222	€ 32.834	-€ 21.388
2. VLOTTENDE ACTIVA	€ 50.325.668	€ 50.521.460	€ 195.791
05. V. Vorderingen op meer dan één jaar	€ 681.830	€ 589.263	-€ 92.567
07. VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	€ 28.898.061	€ 28.704.655	-€ 193.406
A. Handelsvorderingen	€ 23.713.845	€ 22.277.231	-€ 1.436.615
B. Overige vorderingen	€ 5.184.215	€ 6.427.424	€ 1.243.208
08. VIII Beleggingen van kasmiddelen	€ 5.000.000	€ 7.000.000	€ 2.000.000
09. IX. Liquide middelen	€ 14.683.029	€ 13.132.217	-€ 1.550.812
10. X. Regularisatierekeningen	€ 1.062.748	€ 1.095.325	€ 32.577
ACTIVA	€ 71.560.130	€ 71.641.320	€ 81.189

PASSIVA	2023	2024	Vershil 24/23
3. EIGEN VERMOGEN	€ 39.856.476	€ 41.447.343	€ 1.590.867
01. (I) Kapitaal	€ 3.537.262	€ 4.083.712	€ 546.450
04. IV. Reserves	€ 36.674.166	€ 36.674.166	€ 0
05. V. Overgedragen winst	€ 5.545.325	-€ 354.952	-€ 5.900.277
05. V. Overgedragen winst van het boekjaar	-€ 5.900.277	€ 1.044.417	€ 6.944.694
5. VOORZIENINGEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN	€ 79.566	€ 180.627	€ 101.061
4. SCHULDEN	€ 31.624.089	€ 30.013.350	-€ 1.610.739
08. VIII Schulden op meer dan een jaar	€ 2.110.612	€ 308.212	-€ 1.802.400
09. IX. Schulden op ten hoogste één jaar	€ 29.200.947	€ 29.402.593	€ 201.646
A. Schulden op meer dan een jaar die binnen het jaar vervallen	€ 249.797	€ 2.030.205	€ 1.780.408
C. Handelsschulden	€ 6.742.198	€ 7.973.013	€ 1.230.815
D. Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	€ 0	€ 0	€ 0
E. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	€ 18.228.010	€ 15.405.207	-€ 2.822.803
F. Overige schulden	€ 3.980.942	€ 3.994.168	€ 13.226
10. X. Regularisatierekeningen	€ 312.530	€ 302.545	-€ 9.985
PASSIVA	€ 71.560.130	€ 71.641.320	€ 81.189

de resultatenrekening

OPBRENGSTEN						
Resultatenrekening van Smart (in €)						
	2023	%	2024	%	Evolutie	%
Omzet van de productie-eenheden (PE)	193.766.363	87,1%	197.677.870	86,8%	3.911.507	2%
Budget Activiteiten	119.488.733		122.060.140		2.571.407	2%
Budget Contracten	73.943.329		75.368.028		1.424.699	2%
Andere omzet PE	334.301		249.702		-84.599	-25%
Verkoop en dienstverlening	1.024.973	0,5%	890.418	0,4%	-134.556	-13%
Interne verkoop en dienstverlening	247.038		128.545		-118.493	-48%
Opbrengsten uit huurgelden	777.936		761.873		-16.063	-2%
Gemeenschappelijke bijdrage	27.297.504	12,3%	28.663.495	12,6%	1.365.991	5%
Bijdragen omzet	12.568.921		12.831.447		262.526	2%
Bijdragen werkbudget	14.728.583		15.832.048		1.103.466	7%
Subsidies	283.665	0,1%	572.618	0,3%	288.952	102%
Totaal opbrengsten	222.372.506	100,0%	227.804.401	100,0%	5.431.895	2%
KOSTEN						
Kosten in verband met de activiteit van de PE						
Lonen en bezoldigingen, sociale bijdragen en pensioenen	-148.761.300		-150.657.496		-1.896.196	1,3%
Onkosten i.v.m. de activiteiten van de PE	-27.519.323		-29.413.425		-1.894.102	7%
Concessies van auteursrechten	-3.187.969		-2.043.072		1.144.897	-36%
Opbrengst verworven uit de activiteiten	301.778		0		-301.778	-100%
Andere kosten uit verkoop	-2.247.258		-2.643.734		-396.476	18%
Bijdragen omzet	-12.568.921		-12.831.447		-262.526	2%
Totaal kosten i.v.m. de activiteit van de PE	-193.982.993	-87,2%	-197.589.174	-86,7%	-3.606.181	2%
Brutomarge	28.389.513	13%	30.215.227	13%	1.825.714	6%
Gedeelde kosten door de gedeelde onderneming						
Diverse diensten en goederen	-5.274.545		-5.922.619		-648.073	12,3%
Lonen en bezoldigingen, sociale bijdragen en pensioenen	-17.052.923		-18.168.082		-1.115.160	6,5%
Andere exploitatiekosten	-197.913		-279.029		-81.116	41,0%
Totaal gedeelde kosten door de gedeelde onderneming	-22.525.381	-10,1%	-24.369.730	-10,7%	-1.844.349	8%
EBITDA - bruto bedrijfsresultaat	5.864.132	3%	5.845.497	3%	-18.635	0%
Andere bedrijfsopbrengsten	145.700		181.183		35.484	24%
Uitzonderlijke opbrengsten	408.840		-150.776		-559.616	-137%
Totaal Bedrijfsopbrengsten	554.540	0,2%	30.408	0,0%	-524.132	-95%
Uitzonderlijke kosten	-562.740		-421.901		140.839	-25,0%
Tussenkosten faillissementen	-152.373		-239.490		-87.117	57%
Uitzonderlijke kosten	-410.368		-182.412		227.956	-56%
Afschrijvingen, waardevermindering en voorzieningen	-9.753.652		-2.468.315		7.285.336	-74,7%
Afschrijvingen	-2.185.608		-2.232.649		-47.041	2%
Waardevermindering	-7.561.924		-147.705		7.414.219	-98%
Voorzieningen	-6.120		-87.962		-81.842	1337%
Totaal andere exploitatiekosten	-10.316.392	-4,6%	-2.890.217	-1,3%	7.426.175	-72%
EBIT - bedrijfsresultaat	-3.897.721	-1,8%	2.985.688	1,3%	6.883.408	-177%
0						
Financiële resultaten	45.618	0,0%	155.780	0,1%	110.162	241%
0						
Bedrijfsresultaat voor belastingen	-3.852.103	-2%	3.141.467	1%	6.993.570	-182%
Belastingen	-2.047.397		-1.367.903		679.494	-33%
Belastingen kilometerkosten (productie-eenheden)	0		-729.147		-729.147	0%
Belastingen & Reserves	-2.047.397		-2.097.051		-49.653	2,4%
Nettoresultaat	-5.899.500	-3%	1.044.417	0,5%	6.943.917	-118%

*Operationeel overzicht van de groep Smart, waaronder de productie-eenheden en de onderneming/tak Support

fotocredits

1. Leen Leblans	17. Karl Delandsheere
2. Leen Leblans	18. Claudia Nibelle
3. Saskia Vanderstichele	19. Alessia Capasso
4. Leen Leblans	20. Alessia Capasso
5. Leen Leblans	21. Alessia Capasso
6. Leen Leblans	22. Alessia Capasso
7. Leen Leblans	23. Karl Delandsheere
8. Morgane Delfosse	24. Leen Leblans
9. Morgane Delfosse	25. Sean Carter
10. Leen Leblans	26. Leen Leblans
11. Leen Leblans	27. Leen Leblans
12. Leen Leblans	28. Sven van Gestel
13. Sean Carter	29. Sven van Gestel
14. Morgane Delfosse	30. Karl Delandsheere
15. Leen Leblans	31. Morgane Delfosse
16. Sean Carter	32. Veerle Vercauteren

Volledig opgesteld en uitgewerkt
zonder kunstmatige intelligentie.

Cover door
Quentin Ketelaers

Samen

naar 2025

Smart

Coenraetsstraat 72
1060 Brussel

www.smart.coop